

Број: 14-5-3-02-4-64- /21
Истоčno Сарајево, 06.05.2021. године

SREDNJOROČNI PLAN RADA
AGENCIJE ZA FORENZIČKA ISPITIVANJA I VJEŠTAČENJA
ZA PERIOD 2022-2024. GODINA

SADRŽAJ

Poglavlje 1: Strateški okvir	3
<u>Poglavlje 2: Vizija i misija institucije</u>	3
<u>Poglavlje 3: Učesnici i partneri.....</u>	3
<u>Poglavlje 4: Osnovna programska opredjeljenja</u>	3
4.1. Srednjoročni cilj	4
4.2. Specifični cilj	5
Projekat 1.1.	5
Projekat 1.2.	7
Projekat 1.3.	6
Projekat 1.4.	8
<u>Poglavlje 5: Resursi i kapaciteti potrebni za postizanje ciljeva.....</u>	10
<u>Predviđeni izvori finansiranja.....</u>	10
Jačanje organizacionih kapaciteta.....	8
<u>Poglavlje 6: Okvir za praćenje provođenja plana i evaluaciju rezultata</u>	8
Okvir za praćenje pokazatelja uspjeha za srednjoročni i specifični cilj.....	8
Metode za prikupljanje informacija o pokazateljima uspjeha	8
Praćenje i evaluacija srednjoročnog plana rada Agencije	9
<u>Poglavlje 7: Akcioni plan Srednjoročnog plana rada Agencije za forenzička ispitivanja i vještačenja.....</u>	9

U skladu sa dokumentom Strateški okvir Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu BiH), srednjoročni cilj Agencije „Unapređenje bezbjednosnog sektora u BiH sa aspekta odgovornosti i efikasnosti sa ciljem bolje bezbjednosti građana i imovine” doprinosi opštem principu razvoja: „Upravljanje u funkciji razvoja” iz kojeg priozilazi i strateški cilj „Ubrzati proces tranzicije i izgradnje kapaciteta“.

Donošenjem Zakona o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 36/08) osnovana je Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja (u daljem tekstu Agencija), koja je nadležna za:

- a) balistička i mehanoskopska vještačenja;
- b) hemijska i toksikološka ispitivanja;
- c) daktiloskopska vještačenja;
- d) grafološka vještačenja;
- e) biološka ispitivanja;
- f) biohemijska ispitivanja;
- g) analize DNK;
- h) specijalističke obuke;
- i) vođenje evidencija, statistika i baza podataka;
- j) vještačenje požara i eksplozija;
- k) pružanje stručne pomoći ostalim tijelima;
- l) standardizaciju rada na terenu;
- m) ostale poslove propisane zakonom i drugim propisima.

Agencija obrađuje podatke i vodi evidencije iz svoje nadležnosti u skladu sa važećim propisima.

Poglavlje 2: Vizija i misija institucije

MISIJA institucije	Razvoj i provođenje forenzičkih ispitivanja i vještačenja s ciljem pružanja podrške nadležnim pravosudnim i policijskim strukturama u BiH iz oblasti mandata institucije.
VIZIJA institucije	Uspostavljen sistem efikasnih i stručnih forenzičkih ispitivanja i vještačenja za podršku u funkcionisanju sudova i tužilaštava, te policijskih struktura BiH.

Poglavlje 3: Učesnici i partneri

U okviru definisanih zakonskih nadležnosti, Agencija saraduje sa institucijama na svim nivoima vlasti. Glavni korisnik projekata je Agencija, a korisnici rezultata projekata su sudovi i tužilaštva, kao i policijske agencije za provođenje zakona na svim nivoima vlasti u BiH. Budući korisnici su i pravosudne institucije u regionu i šire kroz razmjenu podataka i međunarodnu saradnju u borbi protiv svih pojava oblika kriminala.

Poglavlje 4: Osnovna programska opredjeljenja

Srednjoročni cilj Agencije, određen u skladu sa strateškim okvirom uvažavajući mandat, misiju i viziju Agencije i sektora bezbjednosti je „Unapređenje bezbjednosnog sektora u Bosni i Hercegovini sa aspekta odgovornosti i efikasnosti sa ciljem bolje bezbjednosti građana i imovine“.

4.1. Srednjoročni cilj

Važnu ulogu u određivanju srednjoročnog cilja Agencije imala je i analiza okruženja kojom su identifikovane slabosti i snage institucije, kao i vanjski faktori koji bi mogli uticati na realizaciju ciljeva. Rezultati analize okruženja (SWOT analiza) u kojem posluje Agencija predstavljeni su u narednom tabelarnom prikazu.

	Analiza SNAGA AGENCIJE	Analiza SLABOSTI AGENCIJE
Resursi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Funkcionisanje Agencije u punom kapacitetu zakonske nadležnosti; 2. Veća budžetska izdvajanja prema Agenciji; 3. Kadrovska popuna Agencije; 4. Kontinuirana stručna edukacija; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nedostatak odgovarajuće budžetske podrške;
Organizacija	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kvalitetna organizacija rada u Agenciji; 2. Provođenje procesa akreditacije u skladu sa međunarodnim standardima BAS EN ISO/IEC 17025:2018 i članstvo u ENFSI (European Network of Forensic Science Institutes); 3. Dobra i transparentna saradnja sa nadležnim institucijama; odlučna borba protiv korupcije i dr; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Popunjenost zaposlenim, po organizacionoj šemi, je 52%; 2. Ograničena mogućnost za zapošljavanje kvalitetnog stručnog kadra;
Rezultat	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izvršavanje zadataka u skladu sa planiranim rokovima koji su utvrđeni Programom rada i dr. aktima u Agenciji; 2. Kontinuirano dobra saradnju sa agencijama i institucijama za provođenje zakona u BiH; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Agencija ne funkcioniše u punom kapacitetu; 2. Nedovoljan broj stručnog kadra; 3. Duža čekanja na vještačenja u pojedinim laboratorijama zbog nedostatka kadra;

	Analiza PRILIKA AGENCIJE	Analiza PRIJETNJI AGENCIJE
Političke	<ol style="list-style-type: none"> 1. Proces pridruživanja Evropskoj unije, korišćenje sredstava IPA II, primjena Prumskog sporazuma; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nepostojanje usaglašenog stava oko načina implementacije fondova EU (IPA II) u BiH;
Ekonomsk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Redovno finansiranje kroz Budžet; 2. Mogućnost pristupa donatorskim resursima (pretpristupni fondovi, projekti prekogranične saradnje, ICITAP, DCAF i sl.); 3. Racionalno planiranje Budžeta; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nedovoljna finansijska sredstva kao podrška zapošljavanju stručnog kadra; 2. Praćenja savremenih dostignuća u oblasti rada;
Socijalne i	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uz uspostavljenu kontinuiranu saradnju sa agencijama i institucijama za provođenje zakona u BiH, proširiti saradnju u pravcu jačanja forenzičkih kapaciteta sa renomirani evropskim forenzičkim centrima; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nedovoljna podrška nadležnih institucija; 2. Neodgovarajući okvir definisan pravilima – propisima državne službe BiH za organizaciju institucija koje obavljaju poslove forenzičkih ispitivanja i vještačenja; 3. Epidemiološka situacija (COVID-19);
Tehno	<ol style="list-style-type: none"> 1. Korišćenje postojećih IT kapaciteta; 2. Racionalno planiranje znavljanja i dogradnje postojećih IT kapaciteta; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nemogućnost pristupa raspoloživim IT resursima (Interpol, Europol, AFIS i sl.); 2. Nedostatak stručnog kadra;
Pravne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Učestvovanje u donošenju zakonskih i podzakonskih akata iz oblasti DNK vještačenja; 2. Akreditacija Agencije i njenih laboratorija u skladu sa međunarodnim standardom BAS EN ISO/IEC 17025:2018., prijem Agencije u članstvo ENFSI“ ; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sporost u uvođenju međunarodnih standarda provođenju procesa akreditacije; 2. Nepotpun regulatorni okvir za razmjenu podataka;

Određivanjem srednjoročnog cilja stvoreni su uslovi za definisanje programa i projekata Agencije za planski period, kao i specifičnog cilja Agencije.

4.2. Specifični cilj

Radi unapređenja rada laboratorija za forenzička ispitivanja i vještačenja postavljen je specifični cilj Agencije koji glasi „Unapređenje sistema forenzičkih ispitivanja i vještačenja radi kontinuirane podrške nadležnim pravosudnim i policijskim strukturama u BiH“. Povećan kvalitet forenzičkih ispitivanja i vještačenja omogućioće brže otkrivanje počinitelaca krivičnih djela i njihovo efikasno procesuiranje.

Detaljne i sveobuhvatne analize do sada realizovanog su polazna osnova za precizno definisanje specifičnog cilja, programa i projekata Agencije. Nabavka opreme i uspostava novih kapaciteta u narednom periodu omogućioće nastavak procesa akreditacije u skladu sa međunarodnim standardom BAS EN ISO/IEC 17025:2018, i provođenju aktivnosti na dobijanju statusa člana „ENFSI“ (Evropska mreža instituta za forenzičke nauke). Na osnovu gore navedenog, sticanje pridruženog članstva u ENFSI, četiri laboratorije Agencije su već stekle navedeni status i to: Laboratorija za vještačenje kompjuterskih sistema, Laboratorija za daktiloskopska vještačenja, Laboratorija za biološka vještačenja i DNK analizu i Laboratorija za grafološka/grafoskopska vještačenja, s tim da ova laboratorija ima dvije radne grupe: rukopisi i dokumenti. Takođe, aktivnosti za pridruženo članstvo u radnu grupu ENFSI se provodilo i u Laboratorija za hemijsko-fizička vještačenja, Laboratoriji za foto i video vještačenja i u Laboratoriji za vještačenje glasa i audio-zapisa. Nakon dobijene akreditacije podnesen je i zahtjev od strane Agencije za punopravno članstvo u ENFSI.

Specifični cilj biće realizovan kroz Program „Forenzička ispitivanja i vještačenja“ koji se sastoji od sljedećih projekata:

- **Projekat 1.1. Obavljanje hemijsko-fizičkih i hemijsko-toksikoloških vještačenja i vještačenje požara i eksplozija i uvođenje međunarodnih standarda;**
- **Projekat 1.2. Obavljanje bioloških vještačenja i DNK analize i uvođenje međunarodnih standarda;**
- **Projekat 1.3. Obavljanje vještačenja iz oblasti digitalnih dokaza i uvođenje međunarodnih standarda;**
- **Projekat 1.4. Obavljanje kriminalističko-tehničkih vještačenja i uvođenje međunarodnih standarda.**

Projekat 1.1. „Obavljanje hemijsko-fizičkih i hemijsko-toksikoloških vještačenja vještačenje požara i eksplozija i uvođenje međunarodnih standarda“

Laboratorija za hemijsko-fizička vještačenja otpočela je sa vještačenjem narkotika i psihoaktivnih supstanci u skladu sa Zakonom o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi BiH, Zakonom o krivičnom postupku i Zakonom o sprečavanju i suzbijanju zloupotrebe opojnih droga. U ovoj laboratoriji se vrše kvalitativna vještačenja psihoaktivnih supstanci kao i semikvantitativno vještačenje THC-a. Laboratorija od 2015. godine redovno i uspješno učestvuje u međulaboratorijskim testiranjima (Proficiency test) u okviru UNODC ICE programa što je jedan od ciljeva Laboratorije, kao i jedan od uslova za uvođenje sistema kontrole kvaliteta i akreditacije Laboratorije prema međunarodnom standardu BAS EN ISO/IEC 17025:2018.

U Srednjoročnom planu rada Agencije za period 2022-2024. godine, planirana je nabavka u 2022. godini MSD-a (maseni detektor), kao nadogradnja već postojećeg Thermo-vog HPLC u cilju unapređenja i povećanja obima rada, kako bi se omogućilo uspostavljanje novih vrsta vještačenja-analize eksploziva, boja i lakova, kao i novih metoda analize psihoaktivnih supstanci. Isto tako, u navedenom periodu provodiće se aktivnosti uvođenja i primjene kvantitativnih metoda analize, a akreditacija dviju metode rada će se provesti, po planu

akreditacije u Agenciji, u 2021. godini u skladu sa međunarodnim standardom BAS EN ISO/IEC 17025:2018. Nabavka druge opreme u navedenoj Laboratoriji za 2023. i 2024. godinu, u okviru ovog Srednjoročnog plana rada Agencije, nije planirana.

Druga laboratorija u ovom projektu, Laboratoriji za hemijsko-toksikološka vještačenja, koja je krajem trećeg kvartala 2018. godine, puštena u rad je prva laboratorija ovog tipa u BiH koja je uspostavljena u oblasti bezbjednosti, a za potrebe rada sudova i tužilaštava gdje će se znatno povećati broj složenih i specifičnih forenzičkih vještačenja primjenom klasičnih i instrumentalnih hemijskih i fizičko-hemijskih metoda u oblasti hemijske toksikologije, kao što je, između ostalog, kvantitativna analiza alkohola, droga, psihoaktivnih lijekova i drugih materija u biološkim uzorcima – krv, urin i drugo što bi doprinijelo još efikasnijoj borbi protiv različitih oblika kriminala u BiH. Dalji koraci u razvoju ove oblasti odnose se na prihvatanje i implementaciju međunarodnih standarda. Uvođenje hemijsko-toksikoloških vještačenja doprinosi ispunjavanju potrebnih uslova na putu BiH ka Evropskoj uniji.

Nadogradnjom GC-MSD Sistema (gasni hromatograf) sa MPS sistemom za pripremu uzoraka (MultiPurpose Sampler) u 2022. godini eliminisao bi se uticaj analitičara u ključnim koracima pripreme, skratilo bi se vrijeme potrebno za pripremu uzoraka, a time bi se otvorila mogućnost analize povećanog broja uzoraka i opsega vještačenja. Pored navedenog, u Laboratoriji za hemijsko-toksikološka vještačenja bilo bi moguće analizirati i uzorke kose na sadržaj THC, CBN i CBD-a i slično.

Planiranom nabavkom mjerne opreme u 2023. godini (tečni hromatograf, LC-MS/MS) omogućilo bi se postavljanje kvalitativne metode za analizu urina i sl., što bi svakako pozitivno uticalo na broj uzoraka koji bi se mogli analizirati, te vrstu analiza koje je moguće napraviti u kraćem vremenskom periodu.

U 2024. godini planirana je nadogradnja opreme u Laboratoriji kroz nabavku sistema za automatsku ekstrakciju na čvrstoj fazi čime bi se omogućilo provođenje neophodnih priprema uzoraka u što kraćem roku.

U Srednjoročnom planu rada Agencije za period 2022-2024. godine, Laboratorija za hemijsko-toksikološka vještačenja planira pokretanje minimalno dvije linije rada iz nadležnosti Agencije i otpočeti sa provođenjem aktivnosti vještačenja, aktivnosti oko ENFSI-i radnih grupa, profiency testova ili međulaboratorijska saradnja, pokretanje procedure za članstvo u organizaciji TIAFT (The international Association of Forensic Toxicologists), pripremiti dokumentaciju prema zahtjevima važećeg međunarodnog standarda BAS EN ISO/IEC 17025:2018., te akreditovati tri metode rada.

Takođe, u navedenom projektu planirano je formiranje i osposobljavanje Laboratorije za vještačenje požara i eksplozija. Prvi koraci u tom pravcu su obezbjeđivanje adekvatnog prostora, imajući u vidu da oprema za potrebe vještačenja požara i eksplozija zahtijeva posebne uslove, te da je vještačenje požara i eksplozija u određenim segmentima specifično i opasno po čovjeka i okolinu zbog čega se u 2022. godini planira građevinsko preuređenje korištenog prostora kako bi se uspostavila Laboratorije za vještačenje požara i eksplozija.

Uzimajući u obzir navedeno, u 2023. godini planirana je nabavka opreme LCMS (LIQUID CHROMATOGRAPHY-MASS SPECTROMETRY). Nabavkom navedene opreme završilo bi se opremanje koje se odnosi na hemijski dio vještačenja požara i eksplozija u navedenoj Laboratoriji. U 2024. godini planirana je nabavka opreme za tehnički dio vještačenja požara i eksplozija (elektronski mikroskop, glava za pripremu i brušenje uzoraka, video endeskopa, univerzalni mjerni instrument za mjerenje napona, struje, otpora, neprekidnosti vodiča, oprema na principu korištenja X zraka za otkrivanje sadržaja u unutrašnjosti sumljivih predmeta i dr., te razni detektori za utvrđivanje koncentracije gasa). Navedene aktivnosti predstavljaju

minimalne uslove za uspostavu tehničke linije vještačenja Laboratorije za vještačenje požara i eksplozija, kao i unapređenje rada kompletne Laboratorije.

Projekat 1.2. „Obavljanje bioloških vještačenja i DNK analize i uvođenje međunarodnih standarda“

Laboratorija za biološka vještačenja i DNK analizu, od svog puštanja u rad sredinom 2016. godine, obavlja kontinuirano vještačenja iz ove oblasti, redovito i uspješno učestvuje u Proficiency testovima (GEDNAP), što je jedan od uslova za uvođenje sistema kontrole kvaliteta i akreditacije Laboratorije prema međunarodnom standardu BAS EN ISO/IEC 17025:2018. Akreditacija jedne metode-DNK analize nespornih uzoraka, a prema navedenim standardima, u Laboratoriji za biološka vještačenja i DNK analizu je planirana, po planu akreditacije u Agenciji, u 2021. godini, što je ujedno i jedan od primarnih ciljeva Agencije, kao i preduslov za razmjenu DNK profila i ispunjavanje Prumskih obaveza, te proširivanje metode na sporne uzorke. Laboratorija i kroz Srednjoročni plan rada Agencije namjerava redovno pratiti aktivnosti vezane za DNA Working Group i o istim redovno izvještavati. Ukoliko dođe do usvajanja Zakona o registru izvršenih analiza DNK i zaštiti podataka, aktivnosti Laboratorije će morati biti preusmjerene na uspostavljanje baze i pisanje pravilnika vezanih za istu.

Nabavkom Genetičkog analizatora u 2021. godini nastavilo bi se opremanje dviju nezavisnih linija rada u navedenoj Laboratoriji. Planiranom nabavkom RT PCR u 2022. godini bi se završilo opremanje dvije nezavisne linije rada u Laboratoriji za biološka vještačenja i DNK analizu, te nebi došlo do zastoja u radu u slučaju kvara jednog instrumenta, a istovremeno bi se omogućio povećan i kontinuiran protok uzoraka kroz Laboratoriju. Kroz 2022. godinu, planirani su građevinski radovi u svrhu prilagođavanja prostorija pregleda materijala imajući u vidu količinu i prirodu materijala koji trenutno dolazi, kao i provedba infrastrukture za bazu podataka. U 2023. i 2024. godini planiran je nastavak automatizacije rada u Laboratoriji nabavkom PCR robota i ekstrakcijskog robota kojim bi se povećao protok uzoraka, a smanjila mogućnost greške i kontaminacije, te povećala ukupna efikasnost rada.

Projekat 1.3. „Obavljanje vještačenja iz oblasti digitalnih dokaza i uvođenje međunarodnih standarda“

U navedenom projektu su sljedeće laboratorije: Laboratorija za vještačenja kompjuterskih sistema, Laboratorija za vještačenje glasa i audio zapisa i Laboratorija za foto i video vještačenja.

Laboratorija za vještačenja kompjuterskih sistema je još u 2019. godini akreditovala dvije metode rada, a Laboratorija za vještačenje glasa i audio zapisa jednu metodu rada, te su samim time prve forenzičke laboratorije u BiH koje su akreditovala metode rada prema međunarodnom standardu BAS EN ISO/IEC 17025:2018.

U prvoj godini Srednjoročnog planu rada Agencije za period 2022-2024. godina, u Laboratoriji za vještačenje kompjuterskih sistema planirana je nabavka uređaja za kreiranje forenzičkih kopija hard diskova i prenosnih memorija (Logicube Falcon Neo), koji će se koristiti prilikom asistencije policijskim službenicima tokom provođenja radnji pretresa, a isti omogućava znatno brže kreiranje forenzičkih kopija u odnosu na postojeći uređaj.

Nabavkom forenzičkog uređaja i programa za vještačenje mobilnih telefona (UFED4PC) u 2023. godini bi se znatno ubrzao proces vještačenja istih. Imajući u vidu tehnička unapređenja i stalno poboljšanje komponenti računara za 2024. godinu je planirana nabavka radne stanice za vještačenje računara na macOS koja će svojim karakteristikama zadovoljiti tim potrebama.

U toku su aktivnosti na uvođenju i akreditovanju novih metoda rada u skladu sa međunarodnim standardom BAS EN ISO/IEC 17025:2018. Takođe, Laboratorija za vještačenje kompjuterskih sistema redovno i uspješno učestvuje u proficiency testovima koji se organizuju u okviru ENFSI radnih grupa. U oblastima vještačenja kompjutera i vještačenja mobilnih telefona se planira redovno učestvovanje u komercijalnim proficiency testovima (CTS Mobile Digital Evidence za vještačenje mobilnih telefona i CTS Mobile Digital Evidence za vještačenje kompjutera) najmanje po jedan test godišnje iz obe oblasti.

Laboratorija za vještačenje glasa i audio zapisa jedina je laboratorija ovog tipa u BiH. U mogućnosti je zaprimanja i analize audio snimaka na različitim vrstama medija (optički mediji, kasete, USB, razne vrste memorija) i u raznim formatima audio zapisa. Isto tako, u mogućnosti je uvođenja novih metoda vještačenja kao i unapređenje već postojećih metoda vještačenja. Nabavkom planiranih forenzičkih softvera (softver za filtriranje audio snimaka "IZOTOP", softver OTEExpert 6.0 i softver za automatsko prepoznavanje govornika "BATVOX 4,1") znatno bi se poboljšao i unaprijedio rad, efikasnost i brzina procesa vještačenja jer unapređuju metode identifikacije govornika i autentifikaciju audio snimaka i daju nove mogućnosti i detaljniju analizu govornog sadržaja po metodi identifikacije/eliminacije govornika, omogućuju automatsko filtriranje/pročišćavanje audio signala, unapređuju metode identifikacije, omogućuju uvođenje nove metode-automatsko poređenje glasova sa bazom podataka i dr. U toku su aktivnosti na uvođenju i akreditovanju novih metoda rada u skladu sa međunarodnim standardom BAS EN ISO/IEC 17025:2018.

Laboratorija za vještačenje foto i video materijala posjeduje odgovarajući softver za forenzičku analizu, u mogućnosti je zaprimanja i analize foto i video materijala na različitim vrstama medija i u raznim formatima foto i video zapisa. Isto tako u mogućnosti je uvođenja novih metoda vještačenja kao i unapređenje već postojećih metoda vještačenja

U navedenoj Laboratoriji, u okviru Srednjoročnog plan rada Agencije za period 2022-2024. godina, je planirana nabavka forenzičkog softvera za autentifikaciju video snimaka (OTExpert), kojom bi se unaprijedila metoda autentifikacije video snimaka i softvera za identifikaciju pomoću fotografija koji donosi potpuno novo unapređenje Laboratorije, odnosno novu metodu rada. Nabavkom navedenih softvera znatno se povećava efikasnost i brzina procesa vještačenja u Laboratoriji.

U Laboratoriji za vještačenje foto i video materijala u toku su aktivnosti na provođenju procesa akreditacije u skladu sa međunarodnim standardom BAS EN ISO/IEC 17025:2018.

Važno je što prije početi obavljati vještačenja iz oblasti digitalnih dokaza primjenom nove tehnološko-tehničke nadogradnje laboratorijskih kapaciteta, sa već spomenutim novim metodama za vještačenje, kako bi se pokrio najširi spektar forenzičke obrade digitalnih dokaza u BiH, regiji i šire, čime bi se postigle znatne finansijske uštede, pozicioniranje države BiH, kao i Agencije, jer se veći dio vještačenja iz ovog dijela trenutno obavljaju u inostranim laboratorijama.

Projekat 1.4. „Obavljanje kriminalističko-tehničkih vještačenja, uvođenje međunarodnih standarda i opremanje laboratorija“

Laboratorija za grafološka/grafoskopska vještačenja je još jedna od laboratorija u Agenciji koja je u 2019. godini akreditovala jednu metodu rada.

Laboratorija za grafološka/grafoskopska vještačenja posjeduje najmoderniju opremu i softvere koji se koriste u grafološko/grafoskopskim vještačenjima. Vještačenja se vrše primjenom nedestruktivnih metoda uz korištenje optičkih instrumenata (video-spektralni komparator, stereomikroskop, ESDA-uređaj za otkrivanje utisnutih tragova na papiru). U Laboratoriji se, u

okviru forenzičke analize - vještačenja, vrše ispitivanja rukopisa (običnih, kurzivnih, štampanih i tehničkih), ispitivanje anonimnih rukopisa, potpisa (punih, skraćenih i parafnih), identifikacija brojeva, ispitivanje tekstova pisanih pisaćom mašinom, određivanje sistema iste, identifikacija pisaće mašine po tekstu i utvrđivanje naknadno dodavanog teksta i ispitivanje originalnosti svih vrsta dokumenata i autentičnosti novčanica, identifikacija vrste štampe i svih vrsta otisaka pečata, štambilja i sl.

U navedenoj Laboratoriji, u Srednjoročnom planu rada Agencije za period 2022-2024. godina, planirani su kapitalni izdaci za tehnološko-tehničku nadogradnju laboratorijskih kapaciteta i to: Keesing baza specimena identifikacionih dokumenata-Keesing Document Checker-Module Identity Documents, uređaj za ispitivanje spektralnih karakteristika tinte i tonera (Ramanov spektrometar-FORAM) i novi VSC 800 uređaj. Realizacijom predviđene nabavke omogućilo bi se korištenje nove baze pri čemu bi se smanjila potreba za nabavkom originalnih dokumenata, odnosno specimena i smanjilo bi se vrijeme vještačenja, uvele bi se nove metode vještačenja, povećala efikasnost, bezbjednost i brzina procesa vještačenja, unapredio bi se rad u oblasti ispitivanja tinte i tonera, te mogućnost ispitivanja dodatnih zaštitnih elemenata na novčanicama i dokumentima (ispitivanje magnetnih zaštitnih elemenata, ispitivanje polarizovanim svjetlom, mikrospektrofotometar i dr.). U toku su aktivnosti na uvođenju i akreditovanju novih metoda rada u skladu sa međunarodnim standardom BAS EN ISO/IEC 17025:2018. Takođe, Laboratorija za grafološka/grafoskopska vještačenja redovno i uspješno učestvuje u proficiency testovima.

Uspostavom Laboratorije za daktiloskopska vještačenja u 2016. godini, i stavljanjem u punu funkciju rada, (povećanje efikasnosti i brzine procesa vještačenja) omogućilo je BiH da se blagovremeno i adekvatno uključi u tokove kojima se kreću zemlje regiona u dijelu razmjene podataka i prekogranične borbe protiv različitih vidova organizovanog kriminala. Planiranom nabavkom opreme za ovaj Srednjoročni plan rada (sistem za izazivanje latentnih daktiloskopskih tragova, sistem za izazivanje i fiksiranje latentnih daktiloskopskih tragova na čaurama, znavljanje radnih stanica za komparaciju daktiloskopskih tragova), obukom kadra i uvođenjem u rad novih metoda vještačenja, povećava se efikasnost izazivanja latentnih daktiloskopskih tragova čime se povećava uspješnost otkrivanja i identifikacija počinitelja krivičnih djela, proces vještačenja postaje ekonomičniji i efikasniji. Nastavkom razvoja ove linije rada Agencija bi se približila mogućnostima ispunjavanja obaveza vezanih za približavanje BiH Evropskoj uniji kroz ispunjavanje i Prumskih obaveza. Da bi zadržali dostignuti nivo razvoja i unaprijedili rad u oblasti daktiloskopskih vještačenja, a sve na osnovu zahtjeva korisnika naših usluga, u skorom period očekuje se i nastavak razvoja novih metoda vještačenja u ovoj Laboratoriji, prvenstveno metoda koje su postale standard, a nitko ih u BiH ne razvija. Tu se prvenstveno misli na uvođenje metode "Vacuum Metal Deposition", koja je postala ENFSI standard u obradi latentnih daktiloskopskih tragova i nabavka "ROCOVER Compact Laboratory Sistem. Takođe, Laboratorija za daktiloskopska vještačenja redovno učestvuje na proficiency testovima, a u toku su i aktivnosti na provođenju procesa akreditacije u skladu sa međunarodnim standardom BAS EN ISO/IEC 17025:2018., što će, nesumljivo, unaprijediti forenzičke kapacitete BiH u oblasti daktiloskopskih vještačenja, te pridonijeti i uspješnijem radu AFIS sistema u BiH. Treba istaći da je 22.02.2018. godine u Sarajevu potpisan, između ostalih i od starne Agencije, novi tekst Memoranduma o razumijevanju o uspostavljanju sistema automatske identifikacije putem otisaka prstiju i dlanova AFIS/APIS. Sve navedeno će omogućiti da Agencija saraduje i obavlja razmjenu podataka, kao i provjeru otisaka prstiju lica kroz međunarodnu razmjenu putem EUROPOL-a i INTERPOL-a, a što je jedna od zakonom definisanih nadležnosti Agencije i obaveza BiH na putu ka EU.

Uspostavljanjem Laboratorije za balističko-mehanoskopska ispitivanja i vještačenja, koje je planirano u Srednjoročnom planu rada Agencije za period 2022-2024. godina, BiH bi

unaprijedila kapacitete koji će doprinijeti uspješnijoj borbi protiv svih vidova kriminala vezanih za zloupotrebu oružja, kao i stvorila uslove za uspostavljanje regionalnog sistema za razmjenu podataka i mogućnost otkrivanja izvršilaca određenih krivičnih dijela počinjenih u zemljama regije.

Imajući navedeno u vidu, u ovom Srednjoročnom ciklusu, planirana je neophodna nabavka forenzičkog komparativnog mikroskopa koji bi se koristio kako za potrebe balističkih ispitivanja i vještačenja, tako i za vještačenja iz oblasti mehanoskopije i traselogije. Nastvkom opremanja planirana je nabavka skenirajućeg elektronskog mikroskopa (SEM-a), koji predstavlja najvažnije unapređenje na polju forenzičkih ispitivanja vatrenog oružja i implementacija IBIS sistema, te prijem zaposlenika koji rade na poslovima forenzičkih ispitivanja i vještačenja u Laboratorije za balističko-mahanoskopska vještačenja BiH bi unaprijedila kapacitete koji bi doprinijeli uspješnoj borbi protiv svih vidova kriminala vezanih za zloupotrebu oružja.

Realizacija ovih projekata ima za cilj da institucionalno, funkcionalno i organizacijski zaokruže zakonom propisane nadležnosti Agencije, čime se znatno doprinosi unapređenju bezbjednosnog sektora u BiH.

Poglavlje 5: Resursi i kapaciteti potrebni za postizanje ciljeva Predviđeni izvori finansiranja

Za realizaciju programa i pripadajućih projekata, a u cilju implementacije postavljenog srednjoročnog i specifičnog cilja definisanog Srednjoročnim planom rada, potrebno je obezbijediti sredstva u minimalnom iznosu od 11.903.500,00 KM iz budžeta institucija BiH. Sredstva potrebna za jačanje i razvoj kadrovskih i tehničkih kapaciteta Agencije u cilju izvršenja svih planiranih projekata u Srednjoročnom planu rada Agencije za period 2022–2024. godine biće definisana u okviru godišnjih planova rada Agencije. Sredstva definisana na navedenom nivou omogućiće nesmetano funkcionisanje trenutnih uspostavljenih kapaciteta, a za razvoj i kontinuitet u opremanju, te uspostavljanje novih kapaciteta biće neophodno obezbijediti i dodatna sredstva.

5.1. Jačanje organizacionih kapaciteta

U planskom periodu Agencija će kontinuirano u skladu sa procedurama i odlukama Savjeta ministara BiH vršiti prijem stručnog kadra neophodnog za obavljanje poslova specifičnih forenzičkih ispitivanja i vještačenja i jačati kadrovske kapacitete u smislu ulaganja u razvoj i nadogradnju postojećih znanja već angažovanog kadra.

Jedan od ciljeva je i zapošljavanje uskospecijalizovanog kadra, a u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Agencije. Takođe, nabavka službenih specijalizovanih vozila u Agenciji bit će planirana u okviru godišnjih budžeta, a na osnovu Pravinika koji se odnosi na korišćenje i nabavku službenih specijalizovanih vozila u Agenciji.

Poglavlje 6: Okvir za praćenje provođenja plana i evaluaciju rezultata

Praćenje provođenja Strateškog plana Agencije za period 2022–2024. godina vršiće se na osnovu unaprijed definisanih pokazatelja uspjeha za srednjoročni i specifični cilj, te pokazatelja rezultata uspješnosti projekata.

6.1. Okvir za praćenje pokazatelja uspjeha za srednjoročni i specifični cilj

Uspješnost realizacije srednjoročnog cilja mjeriće se pomoću pokazatelja uspjeha i to :

1. Povećanje kapaciteta laboratorijskih ispitivanja i vještačenja-cilj je da postojeći kapaciteti koji iznose 78% u planskom periodu dostigne nivo od 84%.

Uspješnost realizacije specifičnog cilja mjeriće se pomoću sljedeća dva pokazatelja:

1. Stepent implementacije procesa akreditacije- Agencija je započela proces akreditovanja u skladu sa međunarodnim standardom BAS EN ISO/IEC 17025:2018., kao i pristupanje organizaciji ENFSI (European Network of Forensic Science Institutes). Do sada su akreditovane četiri metode i to:
 - u Laboratoriji za vještačenje kompjuterskih sistema – dvije metode,
 - u Laboratoriji za vještačenje glasa i audio zapisa – jedna metoda,
 - u Laboratoriji za grafološka/grafoskopska vještačenja – jedna metoda.
 - Takođe, u 2021. godini planirana je akreditacija jedne metode rada u Laboratoriji za biološka vještačenja i DNK-a analizu i u Laboratoriji za hemijsko-fizička vještačenja.

Do kraja 2024. godine, tj. kroz Srednjoročni plan rada Agencije za period 2022-2024. godine, Agencija je planirala akreditovati novih pet metode rada u sljedećim laboratorijama: Laboratoriji za daktiloskopska vještačenja - dvije metoda (2023. i 2024. godina) i u Laboratoriji za hemijsko-toksikološka vještačenja - tri metoda (2022. 2023. i 2024. godina), a dalji nastavak akreditacije moguće je planirati tek potpunim kadrovskim popunjavanjem u Agenciji i nastavkom procesa opremanja laboratorija, te uvođenjem novih metoda rada.

2. Zadovoljstvo korisnika usluga-ispunjenost gore navedenog pokazatelja je usko vezana sa stepenom zadovoljstva korisnika pruženim uslugama-cilj je postići što veći stepen zadovoljstva kod korisnika usluga koje pruža Agencija.

6.2. Metode za prikupljanje informacija o pokazateljima uspjeha

Osnova za izradu Srednjoročnog plana rada Agencije je Srednjoročni program rada Savjeta ministara kao i strateški dokumenti kojima se definiše rad institucija i politika sektora. U skladu sa utvrđenim mandatom, misijom i vizijom Agencije određuje se srednjoročni cilj koji se zasniva na provođenju programa.

Program se sastoji od ključnih projekata koji će biti realizovani u toku planskog perioda. Menadžment Agencije prije početka izrade Srednjoročnog plana rada Agencije predstavlja ključna usmjerenja i prioritete u vezi sa mandatom institucije, te aktivno prati proces izrade plana rada i uključen je u sve bitne faze donošenja odluka. Na početku godine posebnom odlukom imenuje se koordinator i radna grupa koja učestvuje u izradi i utvrđivanju prioriteta i strateških projekata Agencije. Prikupljanje informacija se vrši na internim sastancima metodom rangiranja u skladu sa dokumentom Ministarstva finansija i trezora BiH-Priručnik za izradu srednjoročnih planova. U postupku izrade uzima se u obzir i analiza okruženja izrađena pomoću SWOT analize. Određivanje troškova izvršenja programa i projekata zahtijeva aktivnu saradnju imenovanog koordinatora i rukovodilaca organizacionih jedinica sa zaposlenikom zaduženim za planiranje budžeta Agencije.

6.3. Praćenje i evaluacija Srednjoročnog plana rada Agencije za forenzička ispitivanja i vještačenja

U postupku realizacije Srednjoročnog plana rada Agencije provodi se proces monitoringa i praćenja čiji je cilj uočavanje eventualnog odstupanja od plana, te ocjena da li će planirane aktivnosti postići učinak postavljenog cilja Agencije. Praćenje i monitoring izvršenja i provođenja aktivnosti vrši se pomoću izvještaja o provođenju Srednjoročnog plana rada Agencije, za svaku godinu, koji će biti dostavljen Ministarstvu finansija i trezora BiH i Direkciji za ekonomsko planiranje BiH najkasnije do 15. februara.

Svake tri godine sačinice se i izvještaj o evaluaciji provođenja Srednjoročnog plana rada Agencije. U skladu sa Metodologijom o postupku srednjoročnog planiranja, praćenja i izvještavanja u institucijama BiH koja je sačinjena u skladu sa Odlukom o postupku srednjoročnog planiranja, praćenja i izvještavanja u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 62/14), Agencija će izvještaj o evaluaciji dostaviti Ministarstvu finansija i trezora BiH i Direkciji za ekonomsko planiranje BiH najkasnije do 1. maja.

Poglavlje 7: Akcioni plan Srednjoročnog plana rada Agencije za forenzička ispitivanja i vještačenja

Akcioni plan Srednjoročnog plana rada Agencije za period 2022–2024. godine dat je kroz tabelarni pregled ciljeva, programa i indikatora koji se nalazi u prilogu ovog dokumenta.

DIREKTOR

Radiša Samardžija

AKCIONI PLAN SREDNJOROČNOG PLANA RADA INSTITUCIJE Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja																					
Opšti cilj/principi razvoja: Upravljanje u funkciji rasta																					
Strateški cilj: Ubrzati proces tranzicije i izgradnje kapaciteta																					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
				Okvir za mjerenje ostvarenja							Procjena troškova				Izvori finansiranja						
Srednjoročni cilj	Specifični ciljevi	Programi	Projekt	Institucija odgovorna za implementaciju	Pokazatelj	Jedinica mjerenja (% , broj ili opisno)	Početa vrijednost godina n	Ciljana vrijednost godina n+1	Ciljana vrijednost godina n+2	Ciljana vrijednost godina n+3	Procijenjeni troškovi godina n+1	Procijenjeni troškovi godina n+2	Procijenjeni troškovi godina n+3	Ukupno troškovi	Budžet	Krediti	Donacije	Ostali izvori	Ukupno	Program u DOB-u	
Unapređenje bezbjednosnog sektora u BiH sa aspekta odgovornosti i efikasnosti sa ciljem bolje bezbjednosti građana i imovine				Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja	Povećanje kapaciteta laboratorijskih ispitivanja i vještačenja	Procent	78%	80%	82%	84%	3,491,000	4,210,000	4,202,500	11,903,500	11,903,500					11,903,500	
	Unapređenje sistema forenzičkih ispitivanja i vještačenja radi kontinuirane podrške nadležnim pravosudnim i policijskim strukturama u BiH			Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja	Stepen implementacije procesa akreditacije	Procent	60%	72%	86%	100%										11,903,500	
					Zadovoljstvo korisnika usluga	Procent	95%	95%	95%	98%											
	Forenzička ispitivanja i vještačenja				Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja	Procent izvještačenih od ukupnog broja zaprimljenih naredbi	procent	76%	78%	79%	80%	2,776,000	3,405,000	3,318,000	9,499,000	11,903,500					11,903,500
Procent usklađenosti sa međunarodnim standardom						procent	95%	96%	97%	98%	520,000	580,000	630,000	1,730,000							
Procent ispunjenja plana po osnovu akreditacije						procent	100%	100%	100%	100%	195,000	225,000	254,500	674,500							

			Obavljanje hemijsko-fizičkih i hemijsko-toksikoloških vještačenja i vještačenje požara i eksplozija i uvođenje međunarodnih standarda	Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja	Vještačenje uzoraka u hemijsko-fizičkoj, hemijsko-toksikološkoj i laboratoriji za vještačenje požara i eksplozija	broj izvještačenih uzoraka	250	305	312	330	240,000	265,000	320,000	825,000	2,749,500				11,903,500	
					Usklađenost dokumenata za akreditaciju sa međunarodnim standardom	broj	24	30	39	49	115,000	125,000	135,000	375,000						
					Opremljenost laboratorije (nabava opreme, znavljanje i sl.)	procenat	85%	85%	85%	86%	550,000	650,000	160,000	1,360,000						
					Saradnja i aktivno uključivanje u radu Radne grupe ENFSI-a i profiency testa,	broj provedenih aktivnosti	4	6	8	9	50,000	65,000	74,500	189,500						
			Obavljanje bioloških vještačenja i DNK analize i uvođenje međunarodnih standarda	Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja	Vještačenje uzoraka u Laboratoriji za biološka vještačenja i DNK analizu	broj izvještačenih uzoraka	1200	1200	1500	2000	380,000	400,000	440,000	1,220,000	2,390,000					
					Usklađenost dokumenata za akreditaciju sa međunarodnim standardom	broj	45	47	70	90	120,000	140,000	160,000	420,000						
					Opremljenost laboratorije (nabava opreme, znavljanje i sl.)	procent	90%	93%	94%	96%	330,000	150,000	120,000	600,000						
					Saradnja i aktivno uključivanje u radu Radne grupe ENFSI-a i profiency testa,	broj provedenih aktivnosti	2	2	2	2	45,000	50,000	55,000	150,000						

	Obavljanje vještačenja iz oblasti digitalnih dokaza i uvođenje međunarodnih standarda	Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja	Vještačenje uzoraka u oblasti digitalnih dokaza	broj izvještačenih uzoraka	765	950	1015	1077	500,000	520,000	570,000	1,590,000	2,667,000						
			Usklađenost dokumenata za akreditaciju sa međunarodnim standardom	broj	67	75	78	80	185,000	200,000	210,000	595,000							
			Opremljenost laboratorija (nabavka opreme, znavljanje i sl.)	procent	85%	85%	87%	89%	14,000	50,000	208,000	272,000							
			Saradnja i aktivno uključivanje u radu Radne grupe ENFSI-a i profiency testa,	broj provedenih aktivnosti	3	3	3	3	65,000	70,000	75,000	210,000							
	Obavljanje kriminalističko-tehničkih vještačenja i uvođenje međunarodnih standarda	Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja	Vještačenje uzoraka u oblasti kriminalističko-tehničkim vještačenjima	broj izvještačenih uzoraka	366	388	412	435	260,000	270,000	290,000	820,000	4,097,000						11,903,500
			Usklađenost dokumenata za akreditaciju sa međunarodnim standardom	broj	24	28	31	36	100,000	115,000	125,000	340,000							
			Opremljenost laboratorija (nabavka opreme, znavljanje i sl.)	procent	75%	78%	81%	84%	502,000	1,100,000	1,210,000	2,812,000							
			Saradnja i aktivno uključivanje u radu Radne grupe ENFSI-a i profiency testa,	broj provedenih aktivnosti	2	4	4	4	35,000	40,000	50,000	125,000							

PREGLED ZAKONA, DRUGIH PROPISA I RAZVOJNO-INVESTICIONIH PROJEKATA/PROGRAMA PREDVIĐENIH SREDNJOROČNIM PROGRAMOM RADA SAVJETA MINISTARA							
Opći cilj / principi razvoja:	Upravljanje u funkciji rasta						
Strateški cilj:	Ubrzati proces tranzicije i izgradnje kapaciteta						
1	2	3	4	5	6	7	8
Srednjoročni cilj	Programi	ZAKONI	PODZAKONSKI AKTI	Usklađivanje s pravnim naslijeđem EU (DA ili NE)	Planirani period za DONOŠENJE	NAZIV PROJEKTA JAVNIH INVESTICIJA	Očekivani period realizacije
Srednjoročni cilj 1: Unapređenje bezbjednosnog sektora u BiH sa aspekta odgovornosti i efikasnosti sa ciljem bolje bezbjednosti građana i imovine	Program 1.1: forenzička ispitivanja i vještačenja					Uspostavljanje i opremanje Laboratorije za balističko-mehanoskopska vještačenja	2022-2024